

PÕLLUMAJANDUSMINISTER

KÄSKKIRI

Tallinn

13. märts 2014 nr

49

**Haldusmenetluse uuendamine
põllumajandusministri 22. märtsi
1999. a käskkirja nr 66 kehtetuks
tunnistamise otsustamiseks**

Käskkiri kehtestatakse haldusmenetluse seaduse § 44 lõike 2 ja § 64 lõike 2 alusel ning võttes arvesse nõuandva töörühma 7. märtsi 2014. aasta seisukohti.

1. ASJAOLUD

Põllumajandusministeeriumi poole pöördusid taotlustega 1. augustil 2013. a Helgi Marga ja 26. augustil 2013. a Hilja Valgu ning Jaan Tõnisson (edaspidi *ühistaotlus*). Nimetatud ühistaotluses taotleti Põllumajandusministeeriumil algatada haldusmenetluse uuendamine põllumajandusministri 22. märtsi 1999. a käskkirja nr 66 seaduslikkuse hindamiseks ja selle tühistamiseks.

Põllumajandusministri 22. märtsi 1999. a käskkirjaga nr 66 „AS Tartu Agro maa katastriüksusena riigi omandisse jätmine“ (edaspidi *käskkiri nr 66*) punkti 1 kohaselt otsustas põllumajandusminister jätta, seoses vajadusega säilitada Põllumajandusülikooli (praegune Eesti Maaülikool) õppebaas, Eesti Vabariigi omandisse riigi äriühingu AS Tartu Agro põllumajandusmaa.

Lisaks käskkirjas nr 66 nimetatud 89,97 hektarile, otsustas põllumajandusminister jätta 14. detsembri 1999. a käskkirja nr 176 „AS Tartu Agro maa katastriüksustena riigi omandisse jätmine“ punkti 1 kohaselt Eesti Vabariigi omandisse riigi äriühingu AS Tartu Agro põllumajandusmaa 2962,9 hektari ulatuses ning 20. aprilli 2000. a käskkirja nr 131 „Maa riigi omandisse jätmine“ punkti 1 kohaselt, seoses vajadusega säilitada Eesti Põllumajandusülikooli õppebaas, jätta Eesti Vabariigi omandisse 36, 4 hektari ulatuses põllumajandusmaad. Kokku jäeti kolme käskkirja alusel riigi omandisse 3089,27 ha maad.

Eesti Vabariigi Ülemnõukogu 26. augusti 1992. a otsuse nr 1362 (edaspidi *EV Ülemnõukogu otsus*) kohaselt on Tartu Riigimajandi põhitegevuseks (seemnekasvatuse, loomakasvatusalased uurimistööd) vajaliku maakasutuse suuruseks

Reg nr 70000734

14 00690

kinnitatud 3000 hektarit põllumajandusmaad. Sama otsuse punkti 2 kohaselt tuli anda kasutusse maa eelkõige sellest maast, millele endised omanikud või pärijad ei ole esitanud tagastamisnõuet.

Vaidlusalune käskkiri nr 66 on eelnevalt olnud menetlemisel ka kõigis kohtuastmetes. Helgi Marga esitas kaebuse Tähtvere Vallavalitsuse 28. juuni 1999. a korralduse nr 91 ja põllumajandusministri 22. märtsi 1999. a käskkirja nr 66 seadusevastaseks tunnistamiseks Tartu Maakohtule. Kaebuse esitaja leidis, et vaidlustatud aktidega on rikutud tema õigusi kuna muuhulgas ei ole järgitud EV Ülemnõukogu otsuse punkti 2, mille kohaselt jäetakse riigile eelkõige maa, millele pole esitatud tagasinõuet. Tartu Maakohus ja Tartu Ringkonnakohus, tutvunud esitatud materjalidega ning hinnanud kogutud tõendeid, jõudsid veendumusele, et kaebus tuleb jätta rahuldamata. Kohtud leidsid, et vaidlustatud põllumajandusministri käskkiri nr 66 vastab maa riigi omandisse jätmise korra nõuetele ning on kooskõlas eelnimetatud normidega. Riigikohtu loakogu leidis, et Helgi Marga kassatsioonikaebus on põhjendamatu ning seega tuleb jätta vastavalt halduskohtumenetluse seadustiku § 60 lõikele 2 menetlusluba andmata.

Vastavalt põllumajandusministri 06. septembri 2013. a käskkirjale nr 171 ja 09. septembri 2013. a käskkirjale nr 172 moodustati nõuandva õigusega ajutine töörühm (edaspidi *töörühm*) ühistaotluses käskkirja nr 66 punktide 1.1.2, 1.1.3 ja 1.2 osas toodud haldusmenetluse uuendamise asjaolude esinemise väljaselgitamiseks ning muude asjasse puutuvate otsuste analüüsimiseks ja seisukoha võtmiseks.

2. ÕIGUSLIK ALUS JA KAALUTLUSED

Arvesse võttes töörühma seisukohti leiab põllumajandusminister, et ühistaotluses puuduvad haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) § 44 lõikes 1 toodud menetluse uuendamise alused, mille olemasolu korral on haldusorgan kohustatud menetlust uuendama.

Samas on Riigikohus oma 10. novembri 2004. a otsuses nr 3-3-1-36-04 märkinud, et HMS § 68 lõikest 1 ei saa aga teha järeldust, et keelatud on haldusakti kehtetuks tunnistamise taotlusi esitada muudel alustel kui neil, mis on sätestatud HMS § 44 lõikes 1. Isiku selline õigus tuleneb juba PS §-st 46, mille kohaselt on igal isikul õigus pöörduda märgukirjade ja avaldustega riigiasutuste poole. Juhul, kui isiku sellelaadses taotluses võib olla esitatud andmeid või seisukohti, mis võivad ajendada haldusorganit oma varasemaid seisukohti muutma ja haldusakti kehtetuks tunnistama, siis uuendab haldusorgan haldusmenetluse akti kehtetuks tunnistamise otsustamiseks. Sel juhul, kuna taotlust ei ole esitatud § 44 lõige 1 alusel, toimub menetluse uuendamine haldusorgani omal initsiatiivil. Sellise, muudele asjaoludele tugineva taotluse saamisel on haldusorganil diskretsiooniõigus otsustada, kas võtta taotlus menetlusse ja uuendada haldusmenetlus või mitte, ning, kui otsustatakse asi menetlusse võtta, tuleb seejärel otsustada, kas taotlus rahuldada ja haldusakt kehtetuks tunnistada või mitte.

Vastavalt HMS § 64 lõikele 3 tuleb kaalutusõiguse teostamisel arvestada haldusakti andmise ja haldusakti kehtetuks tunnistamise tagajärgi isikule, haldusakti andmise menetluse põhjalikkust, haldusakti kehtetuks tunnistamise põhjuste olulisust ning nende seost isiku osalemisega haldusakti andmise menetluses ja isiku muu tegevusega, haldusakti andmisest möödunud aega ning muid tähtsust omavaid asjaolusid.

HMS § 44 lõike 2 kohaselt vaatab haldusorgan uuendatud menetluses asja läbi, arvestades HMS 4. peatüki 3. ja 4. jaos sätestatud.

HMS § 40 lõige 1 sätestab, et enne haldusakti andmist peab haldusorgan andma menetlusosalisele võimaluse esitada asja kohta oma arvamus ja vastuväited. Seega tuleb menetluse uuendamisest taotlejaid ning teisi menetlusosalisi teavitada.

Riigikohus on märkinud (otsus nr 3-3-1-36-04 p.21), et haldusakti kehtetuks tunnistamist haldusorgani poolt ei välista see, et varem on sama haldusakti vaidlustatud halduskohtus ning et see kaebus on jäänud rahuldamata. Kui hiljem ilmnevad asjaolud või motiivid, mis ei olnud kohtuliku kontrolli objektiks ja mis haldusorgani arvates tingivad haldusakti kehtetuks tunnistamise, siis ei ole kehtetuks tunnistamine uutel põhjustel keelatud.

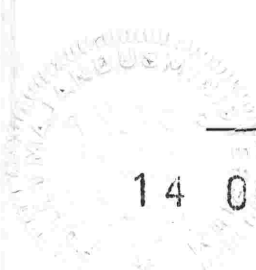
Haldusmenetluse uuendamise käigus tuleb kaaluda kas halduse seaduslikkuse põhimõttel on suurem kaal kui õiguskindluse põhimõttel. Avaliku ja erahuvi kaalumisel tuleb arvestada kehtetuks tunnistamise tagajärgi soodustatud isiku, avalikkuse ja kolmandate isikute jaoks, õigusvastasuse määra, haldusakti andmise menetlust ning sellest möödunud aega.

3. RESOLUTSIOON

1. Uuendada haldusmenetlus põllumajandusministri 22. märtsi 1999. a käskkirja nr 66 kehtetuks tunnistamise otsustamiseks.
2. Punktis 1 nimetatud menetlus läbi viia siseauditi osakonnal koostöös õigusosakonnaga hiljemalt 13. maiks 2014. a.
3. Siseauditi osakonnal teavitada Helgi Marga't, Hilja Valk'i ja Heldur Jaan Tõnisson'i ning teisi menetlusosalisi menetluse uuendamisest.

Saata: Helgi Marga, Hilja Valk, Heldur Jaan Tõnisson, Eesti Maaülikool, AS Tartu Agro.

Helir-Valdor Seeder

14 00692

Reg nr 70000734